

عتبری

برای سه ویلن

علنی (الکساندر) رهبری

از مجموعه «مادران ایران»

رهبری، علی (الکساندر)، ۱۳۲۷-
عنتری: برای سه ویلن / علی (الکساندر) رهبری.
تهران: انتشارات هنر موسیقی، ۱۳۸۹.
۵۶ص.

ISMN : 979-0-9014539-0-6

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیپا.
۱. موسیقی برای ویلن ۲. ویلن - - پارتیسیون.
۷۸۷/۲۰۷ MT ۲۶۵/۹۶۹ ۱۳۸۹
شماره‌ی کتابخانه ملی ۲۱۲۵۰۸۳

عنتری

برای سه ویلن

اثر: علی (الکساندر) رهبری

گرافیک جلد و متن: سیما مشتاقی

مدیر اجرایی: مژگان زرین‌نقش

ناظر چاپ: مهدی واحدی

چاپ اول: ۱۳۹۰

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

لیتوگرافی: هنر گستر چاپ: صنوبر

© حق چاپ برای ناشر محفوظ است.

شابم: ۹۷۹-۰۰-۹۰۱۴۵۳۹-۰۰-۶

قیمت: ۵۰۰۰۰ ریال

مرکز پخش: انتشارات هنر موسیقی

تلفن: ۴۴۲۶۳۴۴۴ (۰۲۱)

www.art-of-music.net

Email: publications@art-of-music.net

تهران ۱۳۹۰

فهرست

- پیش در آمد مهدی ستایشگر ۴
- اشتباه بزرگ در تاریخ موسیقی سنتی ملی ایران علی (الکساندر) رهبری ۵
- یادداشتی بر مطلب اشتباه بزرگ اشتباه بزرگ در تاریخ موسیقی سنتی ملی ایران نوشته‌ی علی (الکساندر) رهبری مصطفی کمال پورتراب ۱۲
- درباره‌ی علی (الکساندر) رهبری ۱۴
- موقعیت‌های مهم شعلی علی (الکساندر) رهبری به عنوان رهبری ارکستر ۱۵
- قطعه‌ی «عنتری برای سه ویلن» از مجموعه‌ی «مادرم ایران» علی (الکساندر) رهبری ۱۶

پیش در آمد

خوانندگان ماهنامه‌ی هنر موسیقی آگاهند که در شماره‌ی ۱۰۱ این ماهنامه، مطلبی از جناب علی رهبری تحت عنوان «اشتباه بزرگ در تاریخ موسیقی سنتی ملی ایران» انتشار یافت که موضوع حذف پایه‌ی ۷ را در گذشته‌ی موسیقی ایران مطرح می‌کرد و در پی آن جناب مصطفی کمال پورتراب نیز به این موضوع پرداختند که برای آشنایی بیشتر با قطعه‌ی «عنتری» این مطالب نیز در این کتاب آورده شده است و این موضوع به صورت بحثی در مطلبی مدون می‌تواند تازگی داشته باشد. بحث یا موضوع اصلی پایه‌های ۵ و ۷ ضربی از سالهای دور در بین موسیقی‌دانهای ما معمول بوده است و چنانچه در ردیف موسیقی ایران به روایت استاد ابوالحسن خان صبا ملاحظه می‌شود، «هفت ضربی» در آواز ابوعطا و «ضربی شوشتری» در دستگاه همایون در ۷/۸ ثبت شده و در طی ۴۰ سال گذشته نیز این پایه بسیار مورد توجه آهنگسازان موسیقی ملی و به خصوص در دهه‌ی اخیر، آهنگسازان جوان، قرار گرفته است؛ که آثار صوتی موجود، صحنه‌ی آن می‌گذارد. اما بحث منطقی نگارنده‌ی مطلب زیر، یعنی حذف ضرب ۷ در تصنیفها و ترانه‌های مردمی و تغییر آنها به شش ضربی، علت‌های مختلفی داشته است که یکی از چشمگیرترین آنها به گفته‌ی جناب علی رهبری، عدم آگاهی نت‌نویسان موسیقی ما بوده است؛ اما چنانچه متذکر شدیم علت‌های دیگری نیز در بحث جامعه‌شناسانه در این موضوع موجود است که آن نیز به قلم بنده در شماره‌ی ۱۰۲ ماهنامه‌ی هنر موسیقی تحت عنوان «سبب تاریخی موسیقی و ضرب‌های ۵ و ۷» ارائه شد. لازم به ذکر است مطالبی که از سر علاقه به ایران و هنر ایرانی، توسط هنرمندان دارای صلاحیت کشورمان مطرح می‌شود، نتیجه‌ی سالها تجربه، اندیشه و دانش آنهاست، هرچند در پیش یا برای مثال در گوشه و کناری در مورد آن بحث، مطلبی یا حرفی گفته شده باشد. علی رهبری بی‌نیاز از معرفی است. او یک شخصیت موسیقایی جهانی در رهبری ارکسترهای سمفونیک است. در سال ۱۳۸۴ که برای ارتقای ارکستر سمفونیک به ایران آمده بود، مسئولین شرایط او را برنتابیدند، درحالی‌که در همان سال کشور ترکیه برای ارتقای ارکستر سمفونیک خود از او دعوت به عمل آورد. در شماره‌ی ۶۱ تا ۶۴ ماهنامه‌ی هنر موسیقی مطالب و گفت‌وگوهایی درباره‌ی ایشان به چاپ رسیده است. به نظر بنده وی از گرایش موسیقیدانان ایرانی به پایه‌های موزون ۵ و ۷ در دهه‌های اخیر و حتی پیش از سال ۱۳۵۷ آگاه و با قطعات زیبای ساخته‌شده در این دوران آشناست، اما بحث او ناشی از پژوهشی تاریخی از موسیقی دوران قاجار به بعد است که در ماهنامه به همراه نمونه‌های متنوعی ارائه شد.

قطعه‌ی «عنتری» برای سه ویلن اثر علی (الکساندر) رهبری:

واژگان هر زبان، بار مثبت یا منفی مفاهیم خود را در اذهان تداعی می‌کنند. برای نمونه واژه‌ی مرغی، نوعی از کاسه و بشقاب را متبادر به ذهن می‌کند، که آن ظرفها به هر دلیلی منسوب به مرغ، تلفظ شده‌اند. «عنتری» نیز در زبان فارسی، واژه‌ای منسوب با یای نسبت، به عنتر (پستانداری از راسته پریمات‌ها، جزو دسته‌ی میمونهای دم‌دار - فرهنگ معین) و خطاب به شخص دوره‌گردی است که با نمایش عنترگردانی و بازی با عنتر تربیت یافته، از رقص و مطربی، کسب روزی کند و از آنجایی که عمل عنتری همراه با لودگی و تخفیف شأن است، اطلاق عنتری، بار مفهومی صفتی منفی را به همراه دارد. قطعه‌ی «عنتری» در پایه‌ی ۷ ضربی برای سه ویلن، نوشته شده است تا نشان‌دهنده‌ی مقصود آهنگساز در عمل، از ۷ ضربی باشد.